

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні Вченої ради
УДУ імені Михайла Драгоманова
«27» квітня 2023 р.
Протокол № 5

Проректор з навчально-
методичної роботи
проф. Вернидуб Р.М.

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**

здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-наукової програми: «Експериментальна практична
психологія»

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальності 053 Психологія

Шифри за навчальним планом П01
П02
П03

Київ - 2023

Розробники програми:

О.Я. Митник, завідувач кафедри практичної психології, доктор педагогічних наук, професор

І.О. Лапченко, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Ю.В. Бакка, викладач кафедри практичної психології

Рецензенти:

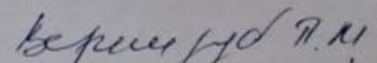
Панок В.Г., член-кореспондент НАПН України, доктор психологічних наук, професор, директор Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи НАПН України

Євтушенко І.В., кандидат психолог. наук, доцент, доцент кафедри практичної психології Педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради УДУ імені Михайла Драгоманова «26» квітня 2023 року, протокол № 1.

Голова НМР

(підпис)

(Прізвище, ініціали)

I. Пояснювальна записка

Наскрізна програма практичної підготовки складена відповідно до освітньо-наукової програми «Експериментальна практична психологія» підготовки фахівців освітнього рівня «Магістр» (1р.9міс.) галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки*, спеціальності *053 Психологія*.

Місце практики в професійній підготовці випускника. Практична підготовка є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми і має на меті набуття студентом професійних навичок та вмінь. Дана програма враховує наступність та послідовність практичної підготовки студентів освітнього ступеня «магістр», а також містить завдання, що відображають різні види психологічної допомоги населенню та забезпечують кожному кваліфікацію випускника програми.

Міждисциплінарні зв'язки. Першим етапом практичної підготовки магістрів виступає виробнича науково-дослідницька практика, яка спрямована на розвиток професійних умінь щодо надання основних видів психологічної допомоги: діагностичної, консультативної та корекційної. За змістом та характером навчальних завдань пов'язана із дисциплінами, які здобувачі вищої освіти опановували на першому (бакалаврському) рівні, а саме: «Психодіагностика», «Методологія та методи психологічних досліджень», «Консультативна психологія», «Вікова психологія», «Педагогічна психологія», «Основи психокорекції», «Патопсихологія та спеціальна психологія», «Основи психотерапії». Далі проводиться виробнича науково-педагогічна практика, якій передують вивчення курсів «Методика викладання психології у ЗВО» та «Філософія освіти».

Мета і завдання практичної підготовки

Метою практичної підготовки є оволодіння магістрантами сучасними методами та формами організації діяльності практичного психолога, а також кристалізації індивідуального стилю самостійної професійної діяльності, вдосконалення фахової особистісної позиції.

Основними завданнями практичної підготовки є: розвинути фахові уміння надання психологічної допомоги клієнтам різних категорій, розробки розвивальних, консультативних, реабілітаційних та корекційних програм, впровадження науково обґрунтованих технологій психологічної діяльності; оволодіти дидактичними основами, технологіями викладання психологічних дисциплін та навичками організації та здійснення наукової експериментально-дослідницької роботи, спрямованої на концептуальне вивчення психологічної проблеми, усвідомлення її методологічного підґрунтя.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-наукової програми:

Шифр	Результати навчання	Компетентності
------	---------------------	----------------

за навч.пл.		
П01	<p>Пр4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p> <p>Пр5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.</p> <p>Пр14.Здатність будувати (розробляти): різноманітні технології розвивальних впливів на особистісно-професійний розвиток людини: технології ігromodelювання, технології психоконсультування, психокорекційні технології.</p>	<p>СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу) з використанням науково верифікованих методів та технік.</p> <p>СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.</p> <p>СК11.Здатність будувати різноманітні технології розвивальних впливів на особистісно-професійний розвиток людини: технології ігromodelювання, технології психоконсультування, психокорекційні технології, технології розвитку аутокомпетентності.</p>
П02	<p>Пр3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.</p> <p>Пр4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p> <p>Пр9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.</p> <p>Пр12. Здатність демонструвати знання методики викладання психології, що є підґрунтям для побудови розвивального освітнього простору на заняттях у ЗВО.</p>	<p>ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>СК5. Здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.</p> <p>СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.</p> <p>СК13. Здатність проектувати навчальний процес з урахуванням поставлених цілей; конструювати зміст та процес навчання; здійснювати організацію аудиторних занять та самостійну роботу студентів;</p>

		володіння методами та прийомами навчання з метою побудови розвивального освітнього простору на заняттях
--	--	---

II. Види та терміни проходження практик

Практична підготовка студентів включає:

№ з/п	Вид практики	Назва практики	Кількість тижнів	Кількість кредитів ЄКТС	Семестр	Орієнтовні терміни проведення
1.	<i>Виробнича</i>	Науково-дослідницька	4	6	II	квітень
2.	<i>Виробнича</i>	Науково-педагогічна	4	6	III	жовтень

III. Бази проведення практик

Науково-дослідницька практика відбувається в організаціях системи освіти України, в яких працюють фахівці-психологи вищої категорії. Зокрема, заклади дошкільної, загальної середньої, професійно-технічної та профільної освіти, ліцеї та коледжі, а також районні соціально-психологічні служби, центри по роботі з сім'єю та молоддю. Факультетом укладено угоди з такими базами практики: Школа I – III ступенів № 300; Середня загальноосвітня школа №184; Спеціалізована школа № 91; Школа I-III ступенів № 5; Спеціалізована школа I-III ступенів № 301 імені Ярослава Мудрого; Київська гімназія № 287; Середня загальноосвітня школа №128 I-III ступенів; Гімназія УДУ імені Михайла Драгоманова; Спеціалізована школа № 239 з поглибленим вивченням німецької мови; Середня загальноосвітня школа № 175 тощо.

Науково-педагогічна практика відбувається у закладах вищої освіти, зокрема на кафедрі практичної психології Педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова. Керівниками науково-педагогічної виступають професори та доценти кафедри практичної психології: кандидати та доктори наук.

IV. Організація практичної підготовки

Керівником практики є представник професорсько-викладацького складу кафедри практичної психології. Розподіл студентів за базами практики та призначення керівників здійснюється наказом по університету.

На початку практики проводиться настановча конференція в програмі якої: інструктаж щодо порядку проходження практики та техніки безпеки, надання студентам-практикантам необхідних документів (направлення, програма, щоденник, календарний план, індивідуальні завдання),

інформування щодо системи звітності з практики та критерії оцінювання її результатів, порядку та процедур представлення результатів практики.

На звітній конференції студенти обмінюються враженнями, діляться досвідом, який набули у процесі проходження практики. Презентують уміння, які набули під час проходження практики. Наводять певні проблеми (за наявності), з якими стикнулися на базі практики.

V. Підведення підсумків практик

По закінченню практики студент подає письмовий звіт разом із щоденником керівнику практики для перевірки, рецензування та формування загальної оцінки. Ведення щоденника, виконання завдань та звіт оцінюється після їх виконання.

Оцінку керівника практики затверджує комісія, у склад якої входять завідувач кафедри, відповідальний за організацію практики, викладачі-методисти практики від кафедри.

Перелік звітної документації з практики

1. Індивідуальний план практики
2. Щоденник практики
3. Звіт з практики
4. Матеріали практики (психологічні картки обстеження, протоколи консультацій клієнтів та протоколи супервізій з методистом бази практики і/або методистом кафедри план-конспекти лекцій, практичних, наукових статей тощо)

VI. Зміст практичної підготовки

6.1. Виробничанауково-дослідницька практика.

Метою науково-дослідницької практики є оволодіння студентами сучасними технологіями діяльності практичного психолога(установи) та за своїм змістом й структурою є аналогом професійної діяльності фахівця наданій посаді: зокрема, здійснення організаційно-методичної, психодіагностичної, консультативної, просвітницької, навчальної виробничих функцій, формування індивідуального стилю професійної діяльності, а також вдосконалення умінь організації та проведення емпіричного етапу науково-дослідницької роботи в галузі психології.

Завдання практики

- актуалізація та поглиблення володіння вміннями, пов'язаними із реалізацією основних функцій практичного психолога закладу освіти;
- актуалізація та розвиток вмінь професійного спілкування з різними категоріями клієнтів (учасниками освітнього процесу), а також умінь розробляти технології розвивальних впливів на особистісний розвиток клієнта;
- розвиток вмінь здійснювати аналіз та оцінку ефективності власної професійної діяльності з психоконсультації та психокорекції.

- формування та розвиток вмій узагальнювати та презентувати результати своєї діяльності, оформляти результати емпіричних досліджень.

Орієнтовні варіанти завдань для виконання під час психоконсультативної практики:

Запропоновані варіанти тем індивідуальних завдань можуть бути відкориговані у відповідності до потреб закладу освіти (бази практики).

1. Здійснення психодіагностичного обстеження клієнта відповідно до запиту, зокрема, рівня пізнавального розвитку, особливостей особистісних якостей, профорієнтаційного вибору, стресостійкості, психологічних захистів, особливостей емоційного реагування на стрес-фактори тощо.

2. Здійснення індивідуального психологічного консультування клієнта з реалізацією наукових підходів, передбачених у теоретичній та методологічній складових магістерського дослідження відповідно до запиту, зокрема, підлітків, юнаків, дорослих з питань особистісного та професійного розвитку, подолання адиктивних форм поведінки, розв'язання внутрішньо-особистісних конфліктів, тощо.

3. Здійснення групового психологічного консультування малої групи з реалізацією наукових підходів, передбачених у теоретичній та методологічній складових магістерського дослідження згідно із запитом, зокрема, сімейного консультування щодо особливостей розвитку та виховання дітей різного віку, особливостей функціонування сімейної системи, консультування педагогічного колективу з питань створення психологічно сприятливого клімату, розв'язання конфліктних ситуацій тощо.

4. Реалізації психокорекційної програми, спрямованої на подолання емоційного неблагополуччя клієнтів різного віку, обумовленого наслідками травмівних ситуацій в закладі освіти, в родині, військової агресії, подолання тривоги, страхів, заниженої самооцінки тощо.

5. Реалізація програми психокорекції негативного самосприйняття, невпевненості в собі, негативної Я-концепції клієнтів, програми психологічного відновлення емоційної стабільності клієнта.

6. Здійснення психологічної просвітницької діяльності, зокрема, профілактики адиктивної та девіантної поведінки серед дітей і молоді, попередження булінгу у дитячому колективі.

7. Організація та проведення експериментального етапу психологічного дослідження відповідно до наукової теми кафедри, в рамках якої працює здобувач освіти за освітньо-науковою програмою.

Зміст діяльності студентів-практикантів

- скласти план роботи практичного психолога (на термін проходження практики), статистичний звіт практичного психолога, а також вести журнал щоденного обліку роботи практичного психолога;

- підготувати та провести індивідуальні та групові діагностичні сесії для різних категорій учасників освітнього процесу (розробка методики, проведення обстеження, обробка результатів, оформлення висновків і рекомендацій);

- підготувати та провести просвітницькі бесіди для різних категорій учасників освітнього процесу (розробка плану проведення, розробка та підготовка наочних матеріалів, сценарій проведення, опис результатів);
- брати участь у індивідуальному та груповому консультування учасників освітнього процесу, описати результати та рекомендації;
- підготувати та провести один урок за програмами курсів за вибором (психологічний урок);
- підготувати матеріали для проведення батьківських зборів (педагогічної ради), скласти описовий звіт за результатами проведення.

В плані професійного саморозвитку практичного психолога студент повинен:

- розробити програму індивідуально-професійного розвитку та репрезентувати на засіданні методичного об'єднання **психологічне портфоліо**, що ілюструє основні професійні інтереси, ціннісні орієнтації, здатності та досягнення студента;

Форми звітності студента про практику представлені індивідуальним планом практики, щоденником практики, звітом та характеристикою–відгуком на студента.

Норми оцінювання роботи студентів під час практики.

	Види робіт	Кількість балів
1.	Журнал щоденного обліку роботи практичного психолога	0-20
2.	Протоколи супервізійних сесій (2 протоколи)	2х до 10
3.	Методичні матеріали (плани) до уроків та батьківських зборів (2 комплекти)	2х до 10
4.	Програма індивідуального професійного розвитку (своє портфоліо)	0-15
5.	Презентація портфоліо на методичному об'єднанні	0-25
	Разом:	0-100

6.2. Виробнича науково-педагогічна практика

Метою науково-педагогічної практики є формування дидактичних та організаторських умінь і навичок викладання дисциплін психологічного змісту у вищій школі, подальше розширення та поглиблення професійної готовності до самостійної професійної діяльності, зокрема проведення навчально-виховної та науково-дослідної роботи із студентами молодших курсів.

Завдання практики

1. Формувати вміння організовувати та проводити свою освітню діяльність, враховуючи особливості організацій різних форм та видів навчальної діяльності студентів; використовувати сучасні надбаня методики викладання у вищій школі; здійснювати дидактичну та методичну обробку наукового матеріалу з психолого-педагогічних досліджень для перетворення його в матеріал для викладання психологічних дисциплін.

2. Формувати уміння проектувати освітній процес з урахуванням поставлених цілей; конструювати зміст та процес навчання; здійснювати організацію аудиторних занять та самостійну роботу студентів;

3. Використовувати в освітньому процесі різні види контролю знань, рівня сформованості вмінь та навичок студентів у процесі викладання психологічної дисципліни.

4. Готувати та забезпечувати якісне проведення виховних заходів, використовуючи різноманітні форми виховної роботи зі студентами.

5. Формувати вміння по організації та керівництву студентською науковою роботою.

6. Поглибити у студентів любов до професії психолога, прагнення поповнювати психологічні знання, бути ініціативними та творчими фахівцями, активно впроваджувати в життя творчі пошуки щодо організації та розвитку психології у країні та технології викладання узакладах вищої освіти.

Зміст діяльності студентів-практикантів

1. Організаційно - методична робота

Магістранти знайомляться з матеріальною базою кафедри та обладнанням навчальних аудиторій, функціональними обов'язками професорсько-викладацького складу кафедри, вивчають та аналізують ділову документацію кафедри: плани роботи кафедри, звіти, протоколи засідань кафедри, плани навчальної та наукової роботи викладачів і результати наукової роботи тощо; знайомляться з навчально-методичними та науковими розробками, публікаціями викладачів кафедри, відвідують засідання кафедри. За дорученням завідувача кафедри кожен магістрант готує певну інформацію на засідання кафедри.

2. Навчальна робота

Організація та проведення навчальних занять

Магістранти згідно розкладу відвідують по 2 заняття у викладачів, які керують їх практикою. Під час занять проводять спостереження і занотовують особливості організації викладачем освітнього процесу.

Після цього разом з методистом практики магістранти аналізують матеріали спостереження:

- організаційно-педагогічну та логіко-психологічну структуру різних форм занять зі студентами, доцільність змісту в залежності від поставленої мети;
- методику проведення занять залежно від виду та форми навчальної діяльності;
- ефективність вибору методів і прийомів навчання, засобів навчання, шляхи активізації пізнавальної діяльності та навичок самостійної роботи студентів;
- ефективність унаочнення освітнього процесу, рівень оволодіння студентами навчальним матеріалом.

Під час практики магістранти оволодівають уміннями здійснювати різні форми навчальної роботи зі студентами, готують конспекти лекцій та конспекти семінарських і практичних занять, виготовляють наочні посібники (таблиці, схеми, роздатковий дидактичний матеріал, моделі тощо), розробляють тести, контрольні питання для проведення проміжного та рубіжного контролю.

Кожний магістрант проводить 6 занять із психологічних дисциплін: 2 лекції, 2 семінарських, 2 практичних або лабораторних заняття.

Усі заняття проводяться у присутності керівника практики та студентів практикантів. Після проведення заняття організовується його обговорення та аналіз, ведеться протокол обговорення, оцінка за проведення заняття заноситься в протокол.

Форми звітності студента про практику представлені індивідуальним планом практики, щоденником практики, звітом, конспектами проведених занять, пакетом контрольних (тестових) завдань та характеристикою–відгуком на студента.

Норми оцінювання роботи студентів під час практики

	Види робіт	Кількість балів
1.	Психолого-педагогічний аналіз відвіданих навчальних занять (викладач, інший студент) – не менше п'яти.	5х до 3
2.	Конспекти проведених лекційних, семінарських, практичних занять (не менше 3)	3х до 10
3.	Пакет контрольних (тестових) завдань – не менше 3	3х до 5
4.	Соціально-психологічний паспорт студентської групи	0-10
5.	План виховного заходу	0-10
6.	Доповідь за темою наукової роботи (магістерської) або підготовки статті до публікації	0-10
7.	Звіт з практики, ведення щоденника	0-10
	Разом	100